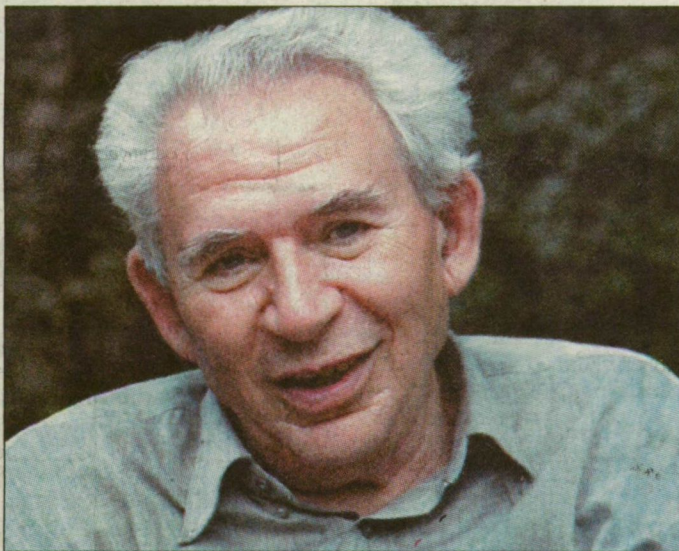

Sem a magyarok, sem a románok nem voltak őslakosok Erdélyben

A történetírás nem lehet politika

A Szegedi Tudományegyetem történészprofesszora, *Kristó Gyula* harminc éve foglalkozik Erdély múltjának kutatásával. Úgy véli, a magyar tudósok által írt történeti munkák legtöbbször politikai indíttatásból születtek, és a román történetírás is évtizedek óta az ottani politika elvárásainak felel meg. – Romániában ma is egy 18. században kialakított, és azóta is folyamatosan élő dogma uralkodik, amely szerint a mai románok a rómaiak és a dákok összeolvadásából származott nép, és több mint kétezer év óta él az erdélyi medencében – magyarázta *Kristó Gyula*. Hozzátette: ezen a vélekedésen a rendszerváltás sem változtatott, és jelenleg is ugyanolyan nemzeti gőg és szupranacionalizmus érvényesül, amely a szocializmusban és annak előtte is jelen volt Romániában.

A professzor közelmúltban megjelent, *A korai Erdély (895–1324)* című kötetében helyre tesz néhány olyan tény, amelyet román történészek félremagyaráztak. A munka – ahogyan *Kristó Gyula* fogalmazott – „talán először tesz kísérletet arra, hogy a teljes írott, az elérhető teljes régészeti forrásanyag és a teljes földrajzi névanyag alapján földolgozza a terület korai történetét”.

■ **Kristó Gyula helyre teszi a tényeket.** (Fotó: Schmidt Andrea)

Legújabb művében *Kristó Gyula* rámutat arra, hogy a románok nem lehettek Erdély őslakói, ők ugyanúgy betelepülők, mint a magyarok, a szászok, vagy a székelyek. – A több száz régi erdélyi földrajzi név és a régészeti emlékek elemzéséből sok új eredményre jutottam, például arra vonatkozóan, hogy a magyarok mikor és honnan jöttek be Erdélybe. A legkorábbi régészeti emlékek csak a Dobokavár–Kolozsvar–Tordavár–Gyu-

lafehérvár vonalától nyugatra lehető fel. Ez is arra utal, hogy elődeink valamikor 970 után nyugat felől települtek be arra a területre, tehát a honfoglaláskor Erdélyt nem szállták meg a magyarok, mivel az a vidék nem kedvezett őseink nomád életmódjának. A magyar betelepülés nagyobb hulláma a 11. század végével kezdődött. Ezt helynévi vizsgálatokkal bizonyítani lehet – fejtette ki a professzor. Hozzátette: a ma Erdélyben lakó népek

közül a magyarok voltak az első megszállók, a szászok a 12. század közepén jelentek meg, utánuk, 1150 vagy 1200 körül jöttek a székelyek, akik főleg a Kárpát-medence legnyugatabbi területeiről érkeztek. Legutoljára bukkantak fel a románok, akikről az első adat 1207 tájáról származik. A források alapján az is világosan kiderül, hogy a románok kizárólag dél felől jöhettek Erdélybe.

Kristó Gyula határozottan elveti azt a román történészi szemléletet, amely egy adott kor viszonyai-ból következtet vissza a korábbi évszázadokra, és ezáltal igyekszik igazolni a népnek egy bizonyos területhez kötődő ősi gyökereit. A professzor úgy véli, a románok számára nagyon fájdalmas lesz a múlttal való szembenézés. A politika ugyanis évtizedek óta azzal áztatja őket, hogy Trianonnal a románság ősi jussát kapta vissza, azt a földet, ami mindig román föld volt. Jelenleg tárgyalások folynak *A korai Erdély* című munka román nyelvre fordításáról. – Nem hiszem, hogy a munkám hatására a román történetírás meg fog változni, de remélem, a könyvem által a románok legalább a másik oldal álláspontját is megismerik – mondta *Kristó Gyula* professzor.

HEGEDŰS SZABOLCS